

Національна академія наук України – вища наукова організація держави – завжди намагалася бути поза політикою. Чи вплине інформаційна війна з приводу російсько-українського конфлікту на співпрацю науковців двох країн? Про це «Світ» запитав українських учених, у тому числі й іноземних членів Російської академії наук, після чергового засідання президії НАН України.

А. Загородній, віце-президент Національної академії наук України, академік НАН та іноземний член РАН:

«Я думаю, що наукові зв'язки між українськими та російськими науковцями зберуться, тим більше на рівні персоналій. Переконаності в цьому додає те, що наукова спільнота Росії (маю на увазі тих учених, з якими я контактую) з розумінням ставиться до подій в Україні і висловлює свою підтримку.

Російська академія наук на своєму сайті оприлюднила звернення НАН України до науковців та всіх громадян України і Росії («Світ», № 7–8, 2014. – Ред.), а це означає, що значною мірою вона поділяє зміст написаного. Звісно, є і досить радикальні відгуки, але з негативних мені відомо лише два.

Якщо говорити про майбутнє, то, думаю, все «перекипить», і ми продовжуватимемо нашу співпрацю. Я не бачу великої загрози для того, щоб наукові контакти зникли чи навіть послабшали. Зокрема, будемо працювати з Об'єднаним інститутом ядерних досліджень у Дубні, адже це міжнародний центр. Маємо домовленості про спільне проведення шкіл і конференцій для молодих учених, сподіваюся, що в цьому році ми все-таки зможемо їх провести.

Науковці – мудрі люди і до конфронтації, в усякому разі в науці, хочеться вірити, не дійде».

Ю. Кундієв, віце-президент Національної медичної академії наук України, академік НАН, НАМН, член-кореспондент РАМН:

«Днями я отримав запрошення на сесію загальних зборів Російської академії наук.... Розмовляв також з головним ученим секретарем академії, з яким підтримую дружні стосунки впродовж більше ніж 30 років. Російські колеги вважають, що політика політикою, а наука наукою. Однак як би ми не дотримувалися цього принципу, та все рівно негативна пропаганда ведеться і вона дуже потужна. Навіть мої близькі запрошують мене в Москву, щоб там перечекати непевні часи...

Я вважаю, що мине небагато часу і все стане на свої місця. Люди зрозуміють, де істина, в тому числі й ті росіяни, які живуть у Криму.

Звісно, доведеться говорити про економію бюджетних коштів, а це негативно вплине, зокрема, на проведення наукових досліджень або й зовсім позбавить їх можливості в деяких напрямках. Це дуже турбує. Я оптимістично налаштований, але бентежить те, що немає диференційного підходу в цій галузі

економії бюджетних коштів. Йдеться, до речі, про необхідність (попри статут НАНУ!) накласти мораторій на вибори дійсних членів і членів-кореспондентів до 2016 року...»

З. Назарчук, голова Західного наукового центру НАН і МОН України, академік НАН України:

«Учені Національної академії наук на чолі з її президентом Борисом Патonom звернулися до науковців РАН. Те ж саме зробив і Західний науковий центр, інші академічні установи. Ми зверталися і до нашої влади, і до колег з Росії, і до президента Російської Федерації, аби, з одного боку, вони не спотворювали інформацію, а з другого боку, доносили до російської громади достовірну інформацію. Благо, інтернет-ресурси дозволяють це робити.

Звичайно, вченому, як і будь-якому громадянину України, не байдужа її доля, адже всі ми беремо активну участь у розбудові своєї держави. Сьогодні переживають усі. До нашого міста (до Львова. – Ред.) приїжджає чимало кримчан. Абсолютно ніякого антагонізму немає, навіть на побутовому рівні.

Ми залишаємося оптимістами і сподіваємося на краще. Думаю, зрештою, дипломатичними засобами вдасться владнати цей конфлікт. На жаль, у Криму він не перший. Аналізувати причини немає часу, хоч вони, безперечно, є. Тут не треба спекулювати, треба мати холодну голову і віддати належне нашим військовим у Криму, які стійко переносять всілякі знущання...

Сьогодні на засіданні Президії ми обговорювали питання проведення виборів президента та президії в Академії наук. Рішення відкласти їх враховує ту ситуацію, яка сьогодні склалася в Україні. Коли є стан турбулентності, серйозні рішення приймати не можна. Серйозні рішення вимагають спокою.

У теперішніх подіях російський загаль не слід ототожнювати з керівництвом Росії. Досить згадати недільний марш у Москві на підтримку України в російсько-кримській агресії. Вірю, що російські науковці у переважній своїй більшості об'єктивно оцінюють інформацію, і не всі з них схвалюють дії Кремля. Тому ми й надалі будемо співпрацювати з російськими колегами, бо вже давно ставимося до них як до закордонних учених, працюємо з ними так само, як із польськими, угорськими та іншими науковцями. У нас чимало діючих українсько-російських проектів – їх ми не відміняємо. Думаю, турбулентний період мине, і ситуація нормалізується, тим більше в науці. Наука завжди була трохи консервативна, проте це її, зрештою, і рятувало...».

О. Онищенко, академік-секретар Відділення історії, філософії та права НАН України, академік НАН України:

«Інформаційні війни ведуть зацікавлені сторони, а наука зацікавлена в тому, щоб інформація функціонувала вільно, була доступною, об'єктивною, адекватною ситуації і допомагала вирішувати як прості, так і складні питання. Щоб сприяла суспільним і урядовим колам приймати відповідні рішення на

основі багатой, узагальненої, об'єктивної інформації. Тому я за те, щоб інформаційний обмін між бібліотеками, між науковими колами, культурними й освітніми установами України і Росії не припинявся. Але щоб це був обмін справжньої, достовірної, соціально значущої, науково вивіреної інформації.

Звісно, зараз збурений інформаційний простір, в якому циркулює різного роду інформація: і правдива, і напівправдива, і неправдива, і навіть дуже фантастична... Але здоровий глузд, особливо науковий, просіває зайве, аналітично підходить до змісту, намагається розібратися, що справжнє, а що несправжнє, яка інформація що дає і до чого кличе. Зрештою, він відбирає ту інформацію, яка сприяє утихомиренню суспільних відносин, консолідації суспільства, розвитку міжнародних і міжнаціональних зв'язків, між ученими особливо.

Я оптиміст, вивчав великі пласти історії. Як філософ (а філософ завжди критично ставиться до інформації) думаю, що збудження вляжеться, здоровий глузд переможе і ми ввійдемо в мирне, нормальне русло нашого життя і співпраці – як із ближніми, так і з більш далекими сусідами».

Р. С. У той же час російські науковці вважають, що «Україна не задела ученых». Це повідомляє портал РАН. Одні вчені кажуть, що міжнародна співпраця в науці йде своїм шляхом і зовнішні сили та обставини їй не перешкоджають. Інші – дипломатично висловлюють сподівання, що конфлікт буде вирішено мирно і на міжнародній кооперації у сфері науки він не відобразиться.

Директор НДІ біомедичної хімії РАМН О. Арчаков підкреслив, що вчені не схильні політизувати роботу. Р. Валієв, директор НДІ фізики перспективних матеріалів, дипломатично каже, що неправильні політичні рішення, звісно, впливатимуть на взаємини з ученими у світі. Член Нобелівського комітету з фізики і Шведської королівської академії наук Б. Йохансон вважає, що політика завжди впливає на розвиток науки в усьому світі і може дуже нашкодити вченим...» (*Волинська М. Наука в стані турбулентності // Свім (http://www1.nas.gov.ua/svit/Article/Pages/14_0910_1.aspx). – 2014. – № 9–10).*

Див. також: Резонная реальность. Научное сотрудничество выгодно и России, и Украине // Поиск (<http://www.poisknews.ru/theme/science-politic/9873/>). – 2014. – 11.04.